

dur regulacji sytuacji prawnej niekatolickich związków wyznaniowych w Polsce.

Wysoki poziom merytoryczny wystąpienie pozwala mieć nadzieję, że zarówno wygłoszone referaty, podjęta w trakcie sympozjum dyskusja, jak i publikacja, która będzie owocem Zjazdu, przyczyniają się do pogłębienia, uporządkowania i rozwiązania wielu trudnych kwestii w relacjach państwowo-kościelnych.

Marta Ordon

Konferencja naukowa pt. *Pozyskiwanie środków na działalność instytucji kościelnych*, Lublin, 10 czerwca 2008 r.

W dniu 10 czerwca 2008 r. na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbyła się konferencja naukowa pt. *Pozyskiwanie środków na działalność instytucji kościelnych* zorganizowana przez Katedrę Prawa Wyznaniowego oraz II Katedrę Prawa Administracyjnego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II we współpracy z firmą konsultingową Doradztwo Gospodarcze DGA S.A. Konferencję rozpoczął ks. prof. dr hab. A. Mezglewski. W słowie wstępnym za cel zorganizowanej konferencji wskazał on dokonanie przeglądu możliwości finansowania zadań realizowanych przez kościelne jednostki organizacyjne w sferze publicznej. Po powitaniu wszystkich zgromadzonych poprosił o otwarcie konferencji prof. dra hab. R. Doktora, Rektora Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Otwierając konferencję Jego Magnificencja wskazał na aktualność podejmowanych zagadnień oraz potrzebę ich przedyskutowania i przybliżenia zainteresowanym. Słowo powitania wygłosił również mgr A. Głowacki, Prezes Zarządu DGA S.A. Rozpoczynając konferencję, głos zabrał także ks. prof. dr hab. A. Dębiński, Dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Przewodnictwo pierwszej sesji objął ks. prof. dr hab. S. Tymosz. Natomiast jako pierwszy wygłosił swój referat pt. *Zbiórki publiczne* ks. prof. dr hab. L. Adamowicz (KUL). Zauważył on, że zbiórki publiczne to najstarsza i najbardziej rozpowszechniona forma finansowania kościołów,

wskazując krótko na historyczne jej przejawy. Wyliczone zostały ponadto normatywne podstawy instytucji zbiorok publicznych. Autor przedstawił dwa rodzaje zbiorok publicznych, które mogą być prowadzone przez kościoły, a mianowicie zbiorok publiczne w ścisłym tego słowa znaczeniu i pozostałe zbiorok, następnie omówił ich charakterystyczne cechy. Podsumowując, referent stwierdził, że pozyskiwanie środków finansowych w ramach instytucji zbiorok publicznych nie straciło na aktualności, ponieważ oprócz tradycyjnych form pojawiły się nowe, prężnie funkcjonujące w dzisiejszej rzeczywistości.

Działalność gospodarcza kościelnych osób prawnych stała się tematem referatu ks. dr hab. S. Dubiela (KUL). Autor zauważył, że Kościół pozyskuje środki finansowe w sposób wieloraki, co podzielił na kilka grup. Wśród nich wymienił między innymi: majątek własny, ofiary wiernych, dotacje państwowe, a także inne przewidziane przez prawo. Zauważył, że głównym źródłem pozyskiwania środków finansowych przez Kościół jest ofiarność wiernych, jednak nie jest ona źródłem wystarczającym. Dlatego kościelne osoby prawne zaczęły uzyskiwać środki finansowe przez prowadzenie działalności gospodarczej, jednak to źródło cieszy się nikłym zainteresowaniem wśród podmiotów kościelnych. Prelegent próbował w swoim wystąpieniu przytoczyć przyczyny takiego stanu rzeczy i wskazał przykładowe rozwiązania, które ułatwiłyby prowadzenie działalności gospodarczej przez kościelne osoby prawne.

Kolejny referat, pt. *Rola doradcy w pozyskiwaniu środków unijnych*, wygłoszony został przez mgr. M. Marka, Wiceprezesa DGA S.A. Referent stwierdził, że oprócz tradycyjnych źródeł pozyskiwania środków finansowych pojawiło się nowe źródło, jakim są środki z funduszy europejskich. Podkreślił różnorodność celów, na które takie środki kościelne osoby prawne mogą pozyskać. Autor wymienił oraz omówił etapy i wymagania, jakim należy sprostać, aby takie środki uzyskać. Dokonawszy tego, wskazał na doniosłość, potrzebę korzystania z pomocy doradcy w czasie realizacji skomplikowanego procesu pozyskiwania środków unijnych. Taką działalnością doradczą zajmuje się właśnie DGA S.A. Referent wymienił ponadto różne formy pomocy, doradzania przy formułowaniu wniosków o pozyskanie środków finansowych z funduszy unijnych. Przedstawił również przykłady pozyskania i wykorzystania środków unijnych przy współpracy z podmiotami kościelnymi.

Następne wystąpienie pt. *Kryteria wydatkowania środków Funduszu Kościelnego* wygłoszone zostało przez mgr Monikę Piszcz-Czapłą, Naczel-

nika Wydziału w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. Na początku referatu została przywołana normatywna podstawa funkcjonowania Funduszu Kościelnego, jaką jest ustawa z 20 marca 1950 r. o przejęciu dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego. Autorka wymieniła oraz omówiła cele, na jakie wydatkowane są środki z Funduszu Kościelnego. Ponadto wskazała, że decyzję o przyznaniu środków budżetowych Funduszu Kościelnego podejmuje Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji. Prelegentka przytoczyła kryteria, według których środki są przyznawane.

Pierwszą sesję zakończył referat pt. *Wydatkowanie środków Funduszu Kościelnego w okresie PRL* przedłożony przez mgr. M. Zawislaka (KUL). Po wskazaniu normatywnej podstawy utworzenia Funduszu Kościelnego prelegent wskazał materialne podstawy funkcjonowania tej instytucji. Autor zauważył, że wbrew zapowiedziom ustawy Fundusz nie uzyskał samodzielności organizacyjnej ani decyzyjnej. Podkreślona została doniosłość instytucji Funduszu Kościelnego mimo antykościelnego nastawienia w okresie PRL, która to instytucja mimo swoich niedoskonałości przetrwała do dzisiaj.

Druga sesja, której przewodniczył prof. dr hab. T. Zieliński (ChAT) została rozpoczęta wystąpieniem ks. prof. dr hab. S. Fundowicza (KUL), pt. *Prawne uwarunkowania ochrony zabytków kościelnych i ich finansowanie*. Na początku swojego referatu autor przytoczył oraz omówił dwa pojęcia: ochrona i opieka nad zabytkami. Następnie wyjaśnił pojęcie zabytku oraz opisał jego elementy. Prelegent ponadto wskazał i omówił cele, na jakie w ramach ochrony nad zabytkami mogą być przekazywane środki finansowe z różnych źródeł, między innymi ze środków unijnych. Podkreślił korzystne uwarunkowania sytuacji zabytków kościelnych, które wynikają z jasnego określenia podmiotu władającego nimi oraz jego kompetencji.

Następny referat pt. *Wpłaty 1% podatku dochodowego od osób fizycznych*, zaprezentowany został przez ks. dr. D. Walencika (UO). Zauważył on, że omawiana instytucja jest stosunkowo młoda, ale już przynosi wymierne rezultaty. W dalszej części wystąpienia referent omówił podmioty, na rzecz których taka darowizna przez osoby fizyczne może być złożona. Omówiona została ponadto procedura uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego, którym muszą się charakteryzować podmioty obdarowywane 1% podatku dochodowego przez osoby fizyczne. Prelegent, podsumowując stwierdził, że obowiązujące rozwiązania prawne są

korzystne dla wyznaniowych osób prawnych, ponieważ umożliwiają uzyskanie im statusu organizacji pożytku publicznego. Podmioty te według autora są odpowiednio przygotowane do realizacji działalności pożytku publicznego.

Darowizny na cele kultu religijnego i kościelną działalność charytatywno-opiekuńczą stały się tematem referatu przedstawionego przez ks. dr. T. Stanisławskiego (KUL). Prelegent zauważył, że tylko niewielka część możliwości przekazywania darowizn przez wiernych i inne podmioty na rzecz podmiotów kościelnych jest prawnie unormowana. Autor skoncentrował się w swoim wystąpieniu na nowej instytucji, jaką jest sprawozdanie z wykorzystania uzyskanych środków finansowych, do którego składania zobligowany został obdarowany. Ponadto wskazał, że po raz pierwszy ustawodawca w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych przyznał, że możliwe jest odliczanie darowizn na podstawie przepisów innych ustaw niż ustawa podatkowa.

Kolejny referat pt. *Finansowanie działalności oświatowo-wychowawczej związków wyznaniowych* wygłosiła mgr M. Dobrzyńska-Dąbska (KUL/DGA S.A.). Omówiła ona dwa źródła finansowania działalności oświatowo-wychowawczej związków wyznaniowych: dotacje z Funduszu Kościelnego i dotacje pochodzące z funduszy Unii Europejskiej, aby uwiarygodnić różnicę między procedurami, jakim należy sprostać, aby uzyskać środki finansowe na podobny cel z tych dwóch źródeł. Prelegentka podkreśliła, że ze względu na to, iż Kościoły mogą uzyskać środki na ochronę zabytków, również mogą otrzymać środki na swoją uboczną działalność między innymi na działalność oświatowo-wychowawczą.

Perspektywy zmiany modelu finansowania instytucji kościelnych w Polsce stały się tematem wystąpienia ks. dr. hab. P. Stanisza (KUL). Prelegent zauważył, że od podpisania Konkordatu z 1993 r. rozgorzała dyskusja nad zmianami modelu finansowania instytucji kościelnych w Polsce. Przykładowo omówił modele finansowania związków wyznaniowych w Niemczech i we Włoszech. Stwierdził ponadto, że za najbliższy polskim realiom można uznać model włoski. Finansowe efekty proponowanego rozwiązania, według prelegenta, są trudne do przewidzenia, dlatego wskazał, że koniecznym byłoby wprowadzenie – według wzoru włoskiego – obowiązku okresowej oceny tego systemu przez uczestniczące w nim podmioty. Podkreślił on ponadto, że rozwiązania oparte na modelu włoskim stanowiłyby właściwą realizację zasad przyjętych w polskiej Konstytucji z 1997 r.

Przewodnictwo panelu dyskusyjnego zostało powierzone ks. prof. dr. hab. H. Misztalowi (KUL). Wzięli w nim udział: mgr M. Piszcz-Czapla, mgr K. Walczuk, Specjalista w Departamencie Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych MSWiA, mgr M. Marek, mgr J. Dąbrowski, Naczelnik Wydziału Planowania i Rozliczania Dotacji w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, ks. mgr K. Zygmunt oraz w samej dyskusji poza wymienionymi wzięli udział także między innymi: ks. dr T. Stanisławski, ks. dr hab. P. Stanisz, dr P. Borecki, prof. dr hab. T. Zieliński, ks. dr D. Walencik.

Na uwagę zasługuje wysoki poziom merytoryczny charakteryzujący wygłoszone przez prelegentów wystąpienia, a ponadto staranne i rzetelne przygotowanie całej konferencji naukowej.

Aneta Maria Abramowicz

Zebranie Założycielskie Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego, Lublin, 21-22 czerwca 2008 r.

W dniach 21-22 czerwca 2008 r. w *Dworku Staropolskim*, będącym jednym z ośrodków konferencyjnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, odbyło się Zebranie Założycielskie Polskiego Towarzystwa Prawa Wyznaniowego (PTPW). Udział w nim wzięli: mgr Aneta Abramowicz (KUL), dr Paweł Borecki (UW), mgr Ryszard Brożyniak (UW), dr Andrzej Czohara (Warszawa), ks. dr hab. Sławomir Fundowicz, prof. KUL, mgr Aleksander Merker (Warszawa), ks. dr hab. Artur Mezglewski, prof. KUL, ks. prof. zw. dr hab. Henryk Misztal (KUL), dr hab. Ryszard Mojak (UMCS), dr Marta Ordon (KUL), dr Paweł Sobczyk (UKSW), ks. dr Tadeusz Stanisławski (KUL), ks. dr hab. Piotr Stanisz (KUL), ks. dr Piotr Steczkowski (URz), dr Andrzej Szymański (UO), dr Paweł Środa (KUL), dr Anna Tunia (KUL), dr Bogusław Ulijasz (KUL), ks. dr Dariusz Walencik (UO), dr Zdzisław Zarzycki (UJ), mgr Michał Zawiślak (KUL), dr hab. Tadeusz J. Zieliński, prof. ChAT.

Obrady otworzył ks. prof. zw. dr hab. Henryk Misztal, który w imieniu własnym i drugiego patrona Towarzystwa – prof. zw. dr hab. Michała Pietrzaka powitał zgromadzonych. Wyraził przy tym radość z realizacji